

Asia: VN/36703/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 ja 82 § muuttamisesta

Pykäläkohtainen lausunto

Metsälain 10 c § Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi

Ensimmäinen momentti:

Linnuston arvioinnista todetaan: Ennen puunkorjuuta metsän hakkaajan on arvioitava käsittelyalueen linnustoa metsätyyppin, metsän iän ja muiden saatavissa olevien tietojen perusteella. On tärkeää ohjeistaa selkeästi, miten linnuston arviointi tulee toteuttaa. Kaikille käsittelyalueille on tärkeää määritellä metsätyyppi perustuen mm. tärkeimpien puulajien koostumukseen ja rehevyyteen. Metsätyyppin perusteella voidaan arvioida, mikä on alueen lintutiheys ja potentiaali uhanalaisille ja harvinaisille lajeille. Arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kolmiportaista luokitusta (alhainen, keskimääräinen ja korkea), vastaten hieman Viron käyttämää lintutiheyksien mukaan tehtyä luokitusta.

Luontopaneelin ehdottaa, että mikäli 10 c § 1 momentin selvilläolovelvollisuus määrätään metsänomistajalle, tulee myös Metsäkeskus velvoittaa ilmoittamaan kaikista Suomen Lajitietokeskuksen (ns. viranomaisportaali) tiedossa olevista lintulajien esiintymistä Tapion kehittämän lajiturva-toimintamallin mukaisesti (Tapio 2021). Tämä takaisi maanomistajille mahdollisuuden hyödyntää parasta mahdollista lintuaineistoa. Maanomistajan oikeusturvan kannalta olisi tärkeää, että kaikki olemassa oleva lajitieto olisi käytettävissä ja tukisi maanomistajan 10 c §:n 1 momentin mukaista velvollisuutta.

Luontopaneeli huomauttaa, että esityksen Taulukosta 1, Metsäympäristöissä elävät uhanalaiset lintulajit, puuttuu metsälajeista töyhtötiainen (VU).

Toinen momentti:

Esityksen mukaan ”Puunkorjuu on kiellettyä rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä pohjoisessa Suomessa 1.5.–31.7. välisenä aikana ja muualla Suomessa 15.4.–15.7. välisenä aikana”. Esityksen tarkoituksena on rajoittaa hakkuut runsaslintuisiin metsätyyppeihin, mutta esitetty rajoitus koskettaa vain pientä osaa runsaslintuisimmista metsätyypeistä. Yleisesti lintujen pesimätiheydet ovat runsaimpia lehti- ja sekametsissä sekä rehevissä kuusikoissa. Nämä kaikki tulisi saada kesäaikaisten hakkuukieltojen piiriin. Sen sijaan esimerkiksi mäntymetsät ovat sekä laji- että lintuköyhiä ja niissä pesimäaikaiset hakkuut aiheuttaisivat huomattavasti vähemmän pesätuhoja. Luontopaneeli kehottaa laajentamaan hakkuukieltoa koskevien elinympäristöjen luetteloa. Rajauksen määrittelyssä voi hyödyntää Viron mallia, jossa elinympäristöt on luokiteltu kolmeen eri lintutiheysluokkaan. Eri lintutiheysluokilla voisi olla omat rajoituksensa. Tämä helpottaisi momentissa 1 mainittua päätöksentekoa.

On luonnon monimuotoisuuden turvaamisen kannalta tärkeää, että Suomi on nyt rajoittamassa pesimäaikaisia hakkuuta ja panemassa täytäntöön lintudirektiivin 5 artiklaa aiempaa asianmukaisemmin. Luontopaneeli kuitenkin toteaa, että EU-tuomioistuimen Voore mets - ratkaisussa kielletään yksiselitteisesti kaikki hakkuut lintujen pesimäaikaan lintudirektiivin 5 artiklan a ja b kohdan vastaisina. Tähän nähden ehdotetut muutokset metsälakiin eivät vielä ole täysin lintudirektiivin mukaisia. Johdonmukaisinta olisi, että hakkuut kielletään kaikissa metsätyypeissä HE:ssä mainittuina ajanjaksoina. Tällöin välttyttäisiin ehdotetun 10 c § 1 momentin tulkinta- ja soveltamisvaikeuksilta.

Rajoituksella olisi epäilemättä vaikutuksia vuotuisiin metsähakkuiden määriin, mutta hakkuiden määrät ovat nykyisellään joka tapauksessa luonnon ja ilmaston näkökulmasta kestävämmällä tasolla (Seppälä ym. 2026).

Kolmas momentti:

On hyvä, että esityksessä huomioidaan isojen haapojen, kolopuiden ja lahopuun merkitys. Kuitenkin isot haavat, kolopuut ja lahopuut ehdotetaan jätettäväksi maastoon vain pesimäkaudella tehtävien hakkuiden aikana. Luontopaneeli ehdottaa, että nämä luonnon monimuotoisuudelle - myös monille uhanalaisille lintulajeille - tärkeät rakennepiirteet veloitetaan jättämään maastoon kaikkien hakkuiden yhteydessä. Lisäksi kolo- ja lahopuiden osalta momentin tulee koskea kaikkia puita ei vain isokokoisiksi määriteltyjä puita.

Metsälain 14 § Metsänkäyttöilmoitus

Hallituksen esitys sisältää asetusvaltuutuksen, jonka mukaan ”Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää lintujen pesintäaikaan liittyvästä hakkuun ajoittumisen ilmoittamisesta metsänkäyttöilmoituksessa.” Luontopaneeli katsoo, että tämä tulisi säätää velvoittavassa muodossa

eli se tulisi muuttaa muotoon, ”...asetuksella säädetään lintujen pesimäaikaan liittyvästä...”, jolloin se olisi linjassa muiden 14 §:n asetuksenantovaltuuksien kanssa ja korostaa asetuksen tärkeyttä.

Metsälain 18 § Metsärikos ja metsärikkomus

Ei lausuttavaa

Luonnonsuojelulain 70 § Eläinlajien rauhoitus

Ei lausuttavaa

Luonnonsuojelulain 82 § Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

Esityksen mukaan 82§ ”Mainittu poikkeus koskee lintulajien osalta 70 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua häirintää. Edellytyksenä kuitenkin on, että häirinnästä ei aiheudu haittaa uhanalaisen ja harvalukuisen lintulajin lisääntymiselle tai muutoin merkittävää haittaa lintulajin kannan tyydyttävän tason ylläpitämiseksi tai saattamiselle kyseiselle tasolle.”

Luontopaneeli ehdottaa, että LSL 82 §:ä ei muuteta. Ehdotetussa säännöksessä on epäselvää, miten lajin kanta ja tyydyttävä taso määritellään ja arvioinnin voi tehdä vain asiantuntija. Tässä on suuri riski, että vaaditaan huomattavaa näyttöä häirinnän vaikutuksesta populaatiotasolla, jotta kynnys ylittyisi. Koska hakkuut ovat pienialaisia, yksittäisen hakkuun merkitys vain harvoin ylittää laajemman valtakunnallisen tai alueellisenkaan populaation tason vaikutuksen. Vaikutuksia tulisi tarkastella valtakunnallisesti koko kesähakkuuhäirinnällä ja siten yksittäisten hakkuiden vaikutusten arviointi valtakunnan populaation tyydyttävälle tasolle ei ole mielekästä. Muutos heikentää ei-uhanalaisten lajien suojaa häirinnältä. Lisäksi ei ole takuuta, että muutos vähentäisi merkittävästi uhanalaisten ja harvalukuisten lintulajien häirintää, koska vain harvalta hakkuukohteelta on tiedossa mitä lajeja siellä erityisesti esiintyy.

Sinänsä olisi toivottavaa, että jatkossa olisi nykyistä selvempää, että uhanalaisten ja harvalukuisten lintulajien pesinnän häirintä on yksiselitteisesti kiellettyä. Tämän voimassa olevan oikeustilan voi kuitenkin toimittaa kansalaisille tiedoksi muutoinkin kuin nyt ehdotetulla muutoksella, jonka voi samalla katsoa heikentävän ei-uhanalaisten lajien suojaa häirinnältä.

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

Hakkuissa arvioitujen tuhoutuvien pesintöjen määrän vertailu koko Suomen lintupopulaatioihin on ontuvaa, koska hakkuita tehdään vain tietynlaisissa metsäympäristöissä, joissa vain osa lintulajeista pesii (s. 45). Tämän takia hakkuissa tuhoutuvien pesien määrä tulisi arvioida lajikohtaisesti ja verrata tätä lajikohtaisiin pesimäkantojen kokoihin. Tällöin päästään käsiksi siihen, mitkä lajit ovat kaikkein eniten alttiimpia kesäaikaisten hakkuiden vaikutuksille. Tämä ei ole mitenkään mahdoton tehtävä ja antaisi listan lajeista, joiden huomiointi olisi olennaista kesähakkuissa. Tällaiset lajit eivät välttämättä ole uhanalaisia lajeja.

HE:n taloudellisissa laskelmissa lähdetään ensisijaisesti siitä, että vuotuiset hakkuumäärät pysyvät tulevaisuudessa nykytasolla (s. 45–46). Hakkuumäärien vakiinnuttamisen ei tulisi olla taustaoletuksena etenäkään, koska nykyiset kokonaishakkuumäärät ovat niin ilmastopaneelin ja luontopaneelin yhteisen raportin (Seppälä ym. 2026) kuin Sitran tuoreen selvityksen (Lintunen ym. 2026) perusteella ristiriidassa sekä ilmasto- että luontotavoitteiden kanssa. Taloudellisia laskelmia tulisi tarkastella myös maltillisempiin hakkuumääriin pohjautuen.

Muita huomioita

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Luontopaneelin lausunnon ovat laatineet Aleksi Lehikoinen, Minna Pappila ja Outi Silfverberg.

Viitattu kirjallisuus:

Lintunen, J., Pihlainen, S. & Assmuth, A. (toim.) 2026. Katsaus toimiin ja ohjauskeinoihin metsien kestävyystavoitteiden saavuttamiseksi. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 3/2026. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 272 s.

Seppälä, J., Pukkala, T., Kotiaho, J., Aalto, J., Bäck, J., Kallio, K.P., Karttunen, M., Koivula, M., Laine, I., Oksanen, E., Ollikainen, M., Silfverberg, O., Salo, M., Soimakallio, S., Weaver, S., Vesala, T. 2026. Metsien hakkuiden, ilmastotavoitteiden ja luonnon monimuotoisuuden suojelun yhteensovittaminen – Skenaariotarkastelu eri hakkuutasoilla. Suomen ilmastopaneelin raportti 1/2026.

Tapio 2021. Lajiturva-hanke. Uhanalaisten lajien turvaaminen metsätaloudessa. https://tapio.fi/wp-content/uploads/2021/08/Lajiturva_opas_2021.pdf

Silfverberg Outi
Suomen Luontopaneeli